

Don Bosco VLAANDEREN

nr. 3 | mei - jun. 2020 | 124ste jaargang | tweemaandelijks tijdschrift voor de beweging rond Don Bosco | kantoor van afgifte: 3000 Leuven mail | P209042

*Blijven
gaan!*

**“EEN ALGEMEEN
KAPITTEL ZONDER
BESLUITEN”**

**“PLUSMAMA? IK
KIES TOCH VOOR
STIEFMOEDER”**

**NU CORONA, TOEN
CHOLERA: DON
BOSCO INSPIREERT**

Redactie & lay-out

Sarah Verschelde
Don Bosco Media
Don Boscolaan 15
3051 Oud-Heverlee
dbmedia@donbosco.be

Redactieraad

Bart Decancq
Adriaan De Cooman
Pascale Laevens
Simon Nongrum
Bram Reekmans
Jurgen Renders
Laurens Vanderbrugghen
Firmin Vanspauwen

Adreswijziging

Don Bosco Vlaanderen
Fr. Gaystraat 129
1150 Brussel
centrale.propaganda@donbosco.be

Verantwoordelijke uitgever

Wilfried Wambeke, provinciaal
Fr. Gaystraat 129
1150 Brussel
wilfried.wambeke@donbosco.be

Drukkerij

Drukkerij Van der Poorten nv
3010 Leuven
100% klimaatneutrale drukkerij

De bijdragen verschijnen onder de verantwoordelijkheid van de auteur.

Uw persoonlijke gegevens zijn voor u ter inzage. Ze worden nooit aan derden doorgegeven en dienen enkel voor de verzending van Don Bosco Vlaanderen.

In Vlaanderen:

www.donbosco.be
www.kerknet.be/organisatie/zusters-van-don-bosco

In de wereld:

www.sdb.org
www.cgfmanet.org

Don Bosco Vlaanderen is een gratis blad. Giften zijn daarom steeds welkom op het onderstaande adres en rekeningnummer, met vermelding van 'Don Bosco Vlaanderen':

Don Bosco Centrale vzw
Fr. Gaystraat 129
1150 Brussel
Tel. 02 771 21 00
IBAN: BE27 4272 1008 4573
BIC: KREDBEBB

Gemeenschap vormen

door Bart Decancq

Niet schrijven over de coronacrisis zou wat buitenaards lijken. Er is reeds veel gezegd en becommentarieerd, geschreven en weerlegd. Plots was het virus overal of moesten we vooral zorgen dat het niet overal zou opdagen. Oude voorspellingen over een catastrofe van dergelijke omvang werden boven gehaald. Of zoals het met voorspellingen gaat, bleken de afzonderlijke blokjes achteraf plots op hun plaats te vallen. Om nog niet te spreken van de complottheorieën die hierin een voedingsbodem vinden.

We hadden helemaal geen vermoeden dat ons land een enorm arsenaal aan specialisten had. Plots kwamen we tot het besef dat we meer dan één viroloog hadden en rijk waren aan een ontelbaar aantal kenners of mensen die het toch meenden te weten.

De liturgische vieringen werden verboden en we maakten onverwacht

kennis met de 'geestelijke communie'. Het leek wel of we nu pas beseften dat gemeenschap vormen en samen vieren waardevolle zaken kunnen zijn. Heel wat pastoors ontwikkelden zich in een recordtempo tot een soort TV-predikanten. Even kregen we de indruk dat we aan het vergeten waren dat Kerk toch ook diaconie moet zijn; dienstbaarheid aan mensen. Vooral dienstbaar aan zij die aan de kant staan waar de klappen vallen. "Omdat 'kerk zijn' verder reikt dan het gebouw en de zondagmorgen", las ik ergens. Maar misschien is het mij ontsnapt in de veelheid aan berichtgeving.

Hoe lang zal het blijven hangen? Neen, niet het virus maar datgene wat we in de afgelopen weken ontdekt hebben en leren waarderen. Zou gelovig zijn en Kerk vormen een andere inkleuring gekregen hebben?

INHOUD

2 GEMEENSCHAP VORMEN

4 HOE ERVAAR JIJ DE
VOORBEREIDING OP JE
EXAMENS?

6 "EEN ALGEMEEN KAPITTEL
ZONDER BESLUITEN"

BIJLAGE

10 "IK STA EN IK ZAL NIET
VALLEN, WANT ALLEEN UW
GENADE HOUDT MIJ IN LEVEN
HEER"

11 NU CORONA, TOEN
CHOLERA: DON BOSCO
INSPIREERT

12 MORGEN EEN NIEUWE
DAG, EEN NIEUWE KANS

14 PLUSMAMA? IK KIES
TOCH VOOR STIEFMOEDER

16 GEEF JIJ MAMMA
MARGHERITA KLEUR?

17 #SAMENTEGENCORONA

20 GEZOCHT: EEN NIEUWE
GENERATIE WERELDBURGERS
(M/V/X)

22 DE KLEINE GOEDHEID IS
NIET KLEIN TE KRIJGEN

24 ... KLEIN GELUK ...

HOE ERVAAR JIJ DE VOORBEREIDING OP JE EXAMENS?

Charlotte, 6de Sociaal Technische Wetenschappen

Toen ik hoorde dat de lessen voor 5 weken geschorst werden, wist ik nog niet zo goed waar ik me aan zou kunnen verwachten. Ik heb 3 weken lang elke maandag taken gekregen. Deze moesten af zijn voor het eind van de week. In het begin vond ik het heel vreemd om thuis voor school te werken, maar nu voelt dat heel normaal aan. Ik heb de afgelopen weken ook minder stress gehad dan dat ik normaal op school heb. Ik kon alles zelf plannen, waardoor het voor mij ook gemakkelijker werd om alles af te krijgen. De communicatie met mijn leerkrachten verloopt nog steeds hetzelfde. Als ik een vraag heb, kan ik hen bereiken via smartschool en dan zullen zij hun best doen om zo snel mogelijk op mijn vraag te antwoorden. Ze zijn ook enorm meelevend, zo vragen ze vaak hoe het nu met mijn klasgenoten en mij gaat. In mijn "vrije tijd" kan ik nu ook werken aan mijn eindwerk en mijn opdrachten. Maar met de kleine hoeveelheid uitleg die ik hierover gekregen heb, is dat soms een beetje moeilijk en verwarrend. Binnenkort staat ook mijn GIP-presentatie op de planning maar hoe dat allemaal gaat verlopen weten mijn leerkrachten voorlopig ook nog niet. Hoewel ik de drukte en stress van de normale schooldagen soms liever kwijt dan rijk ben, hoop ik wel dat ik heel snel terug naar school kan gaan. Want voor mij zijn er meer negatieve aspecten verbonden aan het afstandsonderwijs dan aan de gewone schooldagen. Ik heb zeker ook geluk dat ik geen paasexamens had. Maar hoe de leerstof er bij de examens in juni uit gaat zien, daar heb ik nog geen idee van, dat wordt afwachten ...

Clara, 6de Humane Wetenschappen

In deze periode ervaar ik de voorbereiding voor de examens helemaal anders. Voor een aantal vakken heb ik nu zelfstudie en dat zorgt voor wel wat stress omdat dit allemaal nieuw is. Het is wel een goede voorbereiding voor volgend jaar, als ik verder ga studeren. Echte stress voor de examens heb ik op dit moment niet, maar ik denk dat die stress nog wel zal komen. Ik hoop dat, ondanks deze vreemde periode, de examens toch goed zullen verlopen zodat ik mijn laatste jaar goed kan afsluiten.

Quentin, masterstudent Agogische Wetenschappen

Een les skippen en thuisblijven zal na deze crisis nooit meer hetzelfde zijn. Eerst dacht ik 'bakken tijd om mijn thesis te knallen!'. Nu denk ik daar toch anders over. Het grootste gemis is de motivatie die ik van vrienden en medestudenten kreeg om productief te zijn. De positieve kant is dan weer dat ik wekelijks een online overleg met mijn promotor kan hebben om de stand van zaken te bekijken. Ik ben vooral benieuwd hoe het online examineren zal verlopen. Spannend!

Reisele, 6de economie - moderne talen

Toen ik de vraag kreeg om dit te schrijven en het woord examens las, dacht ik oei. Aan de examens heb ik de laatste dagen nog niet veel gedacht. Er is zodanig veel aan het gebeuren op dit moment, dat school even maar bijzaak lijkt. Het is een heel gek gevoel om thuis te zitten terwijl er buiten van alles aan het gebeuren is. Ook is het onzekere een spannend gegeven dat veel vragen achterlaat. Toch probeer ik het hele gebeuren niet te negatief te zien. In vergelijking met anderen heb ik het helemaal nog zo slecht niet en ook naar de grote vakantie toe probeer ik de moed hoog te houden.

“Een Algemeen Kapittel zonder besluiten”

Onze provinciaal, Wilfried Wambeke, neemt ons mee in zijn beleving van het afgelopen Algemeen Kapittel¹. Een kapittel dat nog lang zal nazinderen, zei het niet omwille van de toen ontluikende coronacrisis.

Iedere zes jaar organiseren de salesianen van Don Bosco een Algemeen Kapittel. Voor het 28ste Algemeen Kapittel (AK) in 2020 kwamen 222 salesianen uit de hele wereld samen in Turijn-Valdocco. Voor onze provincie (Vlaanderen en Nederland) namen Eric Haelvoet en ik (Wilfried Wambeke, sdb) deel.

EENHEID IN VERSCEIDENHEID

Als je weet dat Don Bosco actief is in 134 landen, besef je dat je deel uitmaakt van een beweging waar allen eenzelfde charisma delen en in de voetsporen van Don Bosco het beste van zichzelf geven voor jonge en gewone mensen. Zoveel verschillende culturen betekenen een niet te schatten rijkdom, over alle verschillen heen delen we hetzelfde geloof en dezelfde salesiaanse stijl.

VALDOCCO: DE HEILIGE GROND VAN DE SALESIANEN

Het was van 1958 geleden dat een AK plaatsvond in Valdocco. Na 1958 vonden namelijk 10 AK's plaats in Rome. Toch blijft Valdocco voor de wereldwijde salesiaanse beweging 'the place to be'. Ieder hoekje en iedere steen ademt nog de aanwezigheid van Don Bosco uit. Maar veel meer dan een archief van het verleden is dit een plek die bruisst van levenskracht. Tussendoor even kunnen langslopen bij het graf van Don Bosco in de basiliek van Maria Hulp der Christenen, met een gebed om in onze vertaling van het salesiaans gedachtegoed naar 2020 trouw te mogen blijven aan zijn oorspronkelijke visie, was zeker een meerwaarde voor dit AK.

¹ **Algemeen Kapittel:** vergadering van de salesianen van Don Bosco op wereldniveau. Er worden richtlijnen uitgetekend en afspraken gemaakt.

EEN AK ZONDER BESLUITEN

Al bij al was het een vreemd AK: de voortschrijdende opmars van het coronavirus in Noord-Italië betekende een groeiende dreiging. Het AK werd dan ook vroegtijdig stopgezet, net voor heel wat landen hun grenzen sloten. Velen geraakten half maart op het nippertje terug thuis, maar een aantal kapittelleden zitten nu nog steeds vast in Italië. Een ander gevolg van de crisis was dat een bezoek van Paus Franciscus, die een volledige dag aanwezig zou zijn, geannuleerd werd.

“Voor het eerst in de geschiedenis is een AK geëindigd zonder concrete besluiten”

Voor het eerst in de geschiedenis is een AK geëindigd zonder concrete besluiten en zonder een actieplan voor de komende jaren. Jammer, want het thema van het AK: “Welke salesianen voor de jongeren van vandaag en morgen?” hield grote uitdagingen in voor de toekomst van onze congregatie. Dat kan je afleiden uit de drie deelthema's die aan bod moesten komen: de prioriteit van de zending tot de armste jongeren en hun noden, het profiel van de salesiaan en de vorming die daarvoor vereist is, en de samenwerking van salesianen en leken in de zending en de vorming.

Het enige officiële resultaat van het AK is de samenstelling van de nieuwe Algemene Raad. Don Ángel Fernández Artime werd herkozen als Algemeen Overste voor de volgende zes jaar. Slechts drie raadsleden uit de vorige ploeg werden herkozen, aangevuld met tien nieuwe medebroeders. Voor de komende zes jaar is het algemeen raadslid voor onze regio Centraal en Noord-Europa de Poolse medebroeder Roman Jachimowicz (*1967).

HET WOORD AAN DE JONGEREN

De gesprekken rond het eerste deelthema kregen een bijzondere invulling omdat een aantal jongeren uit de hele wereld een week lang de dialoog aangingen met de salesianen. Bijzonder boeiend, en vooral spijtig dat er daarvan geen goedgekeurde eindtekst is, maar de hele ervaring heeft ons getekend. Wat ons getroffen heeft in de vele gesprekken, in de commissies en in persoonlijke ontmoetingen, hebben we mee naar huis gebracht en laten we niet verloren gaan.

BIJLAGE

Mamma Margherita

BIJLAGE BIJ HET MAGAZINE 'Don Bosco Vlaanderen' | nr. 3 | mei - jun. 2020

*“Ik sta en ik
zal niet vallen,
want alleen
Uw genade
houdt mij in
leven Heer.”*

“Ik sta en ik zal niet vallen, want alleen Uw genade houdt mij in leven Heer.”

Door Wim Collin, sdb

Dr. Wim Collin geeft geschiedenis aan de Pauselijke Salesiaanse Universiteit (UPS) in Rome.

Twee heuvels verder dan de Becchi woonde een jonge vrouw, Margherita Occhiena. Margherita was 24 jaar toen ze huwde met een vriend van haar vader die pas weduwnaar geworden was: Francesco Bosco. Hij had een zoon die Antonio heette. Samen met Francesco startte ze een nieuw leven, Giuseppe werd hun eerste zoon en Giovanni de tweede. Hij werd in 1815 geboren. Het geluk van het gezin was van korte duur, want kort nadat ze besloten hadden om in hun nieuwe kleine huis te gaan wonen, sterft haar echtgenoot. Margherita staat er vanaf nu alleen voor.

“Ik sta en ik zal niet vallen, want alleen uw genade houdt mij in leven Heer.”, moet ze gebeden hebben. Ze heeft toen letterlijk en figuurlijk de hand aan de ploeg geslagen. Ze bewerkte het land, zaaide, oogstte, maaide, hield enkele beesten en zorgde ervoor dat het gezin samen bleef en kon overleven. Ze was een praktische vrouw die van aanpakken wist, en ze was de vrouw die vertrouwde op Gods goedheid. Ook al hadden ze weinig, Margherita deelde van de schamele overvoeld met wie het meer nodig had dan zij.

Haar jongste zoon wil priester worden en ze helpt die droom te verwezenlijken. Als de jonge priester in 1846 (ze is dan 58 jaar oud) vraagt om met hem mee naar de grote stad Turijn te gaan om voor zijn straatjongens te zorgen, heeft ze haar handen aan haar schort afgeveegd en gezegd: “We zijn weg.” Eén keer heeft ze getwijfeld, toen de jongens in het Oratorio haar moestuin vernielden, maar Don Bosco heeft toen gezegd: “Wat moeten die arme drommels zonder hun moeder?” Dat was ze geworden, de moeder van heel wat jongens. Ze keerde zich om en ging terug aan het werk.

Haar voorbeeld kende navolging; na Mamma Margherita kwam de moeder van Michele Rua, en dan de moeder van bisschop Gastaldi, de vader van Dominiek Savio ... Margherita stierf in Valdocco op 28 november 1856, ze werd 68 jaar oud. Op die dag gedenken alle salesianen van de hele wereld hun overleden ouders. De moeders en de vaders van de salesianen werden vanaf het begin van de congregatie beschouwd als de belangrijkste medewerkers en wel-doeners van Don Bosco, want zij gaven hun eigen zoon om in zijn voetspoor te treden.

In de volgende editie lees je meer over Don Borel.

Nu corona, toen cholera: Don Bosco inspireert

De huidige Coronacrisis is niet de eerste gezondheids crisis die de mens meemaakt. Zo was er in de tijd van Don Bosco een uitbraak van cholera, eveneens een erg besmettelijke ziekte. We laten Wilfried Wambeke, sdb, aan het woord over hoe Don Bosco met zo'n crisis omging.

Wellicht komt het wat vreemd over de coronacrisis in verband te brengen met het leven van Don Bosco, en toch is dat niet zo moeilijk. In de zomer van 1854 brak in Noord-Italië cholera uit, in die tijd een gevreesde ziekte met een hoog sterftecijfer. In Turijn werd de noodtoestand afgekondigd. De wijk Valdocco was de infectiehaard en vandaaruit was snel de hele stad besmet.

Meteen nam Don Bosco de nodige voorzorgsmaatregelen zoals de lokalen voldoende verluchten, geregelde en grondige poetsbeurten van alle gemeenschappelijke ruimtes, grotere afstand tussen de bedden op de slaapzalen creëren, op regelmatige tijdstippen de handen wassen, speciale gebedsmomenten voor de slachtoffers en voor de zorgverstrekkers, ...

Het stadsbestuur van Turijn zocht vrijwilligers voor de eerstelijnszorg: niet vanzelfsprekend, want het risico was groot dat je zelf besmet zou raken. Alleen een goede hygiënische verzorging en het drinken van voldoende zuiver water boden kans op genezing.

Op 5 augustus 1854 vertelde Don Bosco de oudere jongens van het Oratorio in Valdocco dat hij zich als vrijwilliger zou aanbieden. Meteen waren er 14 jongens die zich bij hem aansloten. Een dag later kwamen er nog eens 30 bij. Don Bosco verdeelde

ze in drie groepen: voor de noodhospitelen, voor de mensen die zich in hun huizen opgesloten hadden en voor de zieken op straat. Ze werkten altijd per twee, droegen mondkapen en hadden een fles azijn bij om hun handen te spoelen voor en na het aanraken van de zieken. Ze namen uit het Oratorio vers linnen mee voor de verzorging en verbrandden het oude linnen. Als Mamma Margherita in Valdocco helemaal door de voorraad lakens en tafellinnen heen was, scheurde ze het altaardoek van het kerkje van Franciscus van Sales in stukken. Ze dacht:

**“Als Onze-Lieve-Heer
ziet dat het bestemd is
voor de zieken, zal Hij
het mij niet kwalijk
nemen.”**

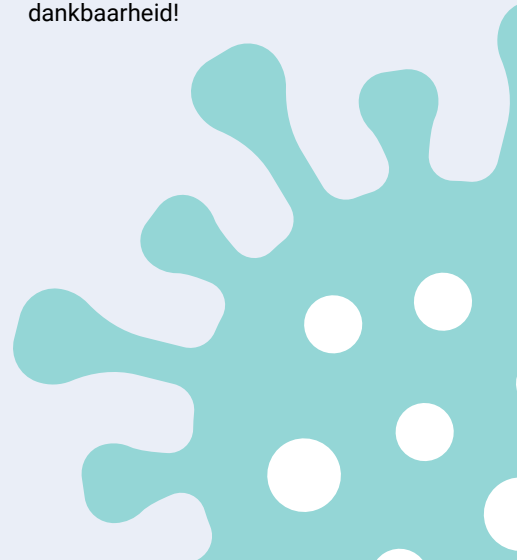
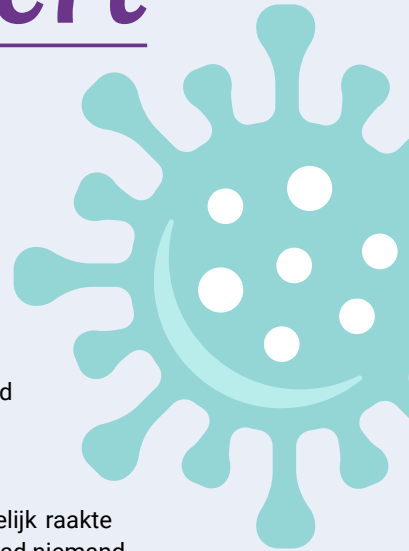
Verantwoordelijkheid opnemen in de maatschappij en solidair zijn met iedere mens, ook de meest kwetsbare: het is wat Don Bosco zijn jongens leerde, niet in theorie, maar al doende.

Want, zo zei hij: “Iedere mens is waardevol in Gods ogen.” Zijn sleutelwoord was vertrouwen: “Vertrouw op God en op Moeder Maria, en dan verzeker

ik jullie dat niemand ziek wordt.”

Uiteindelijk raakte inderdaad niemand van de jongens besmet. Het rotsvast geloof en het vertrouwen dat Don Bosco voorleefde, wekten geloof en vertrouwen op. Het gaf zijn jongens de energie om zich voor de volle 100% te geven voor de medemens.

Ook vandaag, in 2020, zien we die inzet bij jonge mensen die zich aanbieden als vrijwilliger, die creatief omgaan met de nieuwe media om hulpbehoevende mensen nabij te zijn en te helpen waar ze kunnen, die de jeugdbeweging online draaiende houden, enz. Het stemt tot waardering en dankbaarheid!

“Morgen een nieuwe dag, een nieuwe kans”

Tom Bekaert over opgroeien in internaat Kinderland

HOE BEN JIJ IN HET INTERNAAT TERECHTGEKOMEN?

In de zomer van 1997 ging ik samen met mijn moeder, die als zelfstandige werkte en net gescheiden was van mijn vader, op bezoek bij de zusters op Kinderland. Er was toen volop speelpleinwerking aan de gang, iets wat de zusters toen al organiseerden. Mijn moeder zag zich genooddaakt, omwille van haar werksituatie en uit bezorgdheid om mijn schoolresultaten, aan te kloppen bij de zusters. Het internaat zou mij goed doen zei ze ...

HOE WAS HET OM OP TE GROEIEN IN EEN INTERNAAT?

Ik had vanaf het eerste moment een goed gevoel bij het internaat, er was een groot speelplein en een voetbalveld! Op de eerste schooldag stond mij al meteen een verrassing te wachten, want mijn beste vriend waarmee ik samen op school zat, kwam ook op het internaat. Zo was ik meteen op mijn gemak.

Ik durfde dan ook de vraag te stellen om naar het nabijgelegen Don Boscocollege te mogen gaan, waar ik zes jaar latijn-moderne talen zou volgen, maar ook om op het internaat te blijven. Ik wilde niet weg! In die tijd was dat niet vanzelfsprekend, ik was de tweede jongen die in het middelbaar mocht starten en op het internaat mocht blijven. Het was mijn thuis. Ik verlangde wel om op vrijdag naar huis te gaan, maar tevens om op

zondagavond terug naar het internaat te komen.

Het feit dat ik tijdens de week ook naar de voetbaltrainingen kon blijven gaan, speelde ook wel een rol in mijn beleving. Indien dit er niet zou geweest zijn, zou ik het misschien anders ervaren hebben.

Ik merkte op school wel dat sommige kinderen ons de stempel “intern” oplegden, dit niet noodzakelijk met een kwalijke connotatie. Wij (= de jongens van mijn leefgroep) speelden hier handig op in. Want: “samen uit, samen thuis”. We vormden een hechte groep en dat vertaalde zich zo ook op de speelplaats: voetbalwedstrijden “internen vs externen” waren geen uitzonderingen.

HAD JE HET GEVOEL DAT JE IN JE OPGROEIEN GENOEG ZUURSTOF, VRIJHEID KREEG?

De geboden structuur, rust en veiligheid zorgde voor vertrouwen. Er was ruimte om te groeien, te proberen en te mislukken. Ik kreeg veel kansen die ik misschien thuis niet gekregen zou hebben.

HAD HET INTERNAAT EEN ‘MOEDERFIGUUR’? HOE VERTAALDE ZICH DAT?

In internaat Kinderland waren er heel wat “moederfiguren”, alle zusters die actief in de leefgroepen stonden waren dat. Ze straalden rust, gezag en vertrouwen uit. De zusters leefden

tussen kinderen, stonden op met ons en gingen slapen met ons (of dat dachten we toch).

“Ik kan hier gerust zeggen dat zij mijn tweede moeder is”

De grootste moederfiguur voor mij is zr. Hilde Huysentruyt, waarmee ik reeds 21 jaar “samenleef”. We hebben onnoemelijk veel zaken gedeeld en beleefd in al die jaren. Ik kan hier gerust zeggen dat zij mijn tweede moeder is. Zij was er voor mij op de moeilijke, maar ook op de meest gelukkige momenten van mijn leven.

KON JE IN JE OPVOEDING DE PEDAGOGIE DON BOSCO HERKENNEN?

De zusters in Kortrijk zijn de verpersoonlijking van Maria Mazzarello en mama Margherita. Zij stellen hun leven ten dienste van kinderen en jongeren, hoewel dit vaak niet de makkelijkste taak is. Het preventieve handelen, het bieden van een nieuwe kans, de ruimte om te ontdekken en te falen, het blijven geloven in de persoon en steeds de goede dingen (hoe klein ook) zien in een kind/jongere zijn maar fracties van hetgeen ik ervaren heb doorheen de jaren op het internaat.

HOE WERD ER GEREAGEERD OP KWAJONGENSSTREKEN?

Als kind/jongere kregen we de ruimte om te groeien, maar ook om te ontdekken. Als er dan eens zaken gebeurden die eigenlijk niet konden, dan volgde een gepaste sanctie. Ik heb de straffen nooit als bovenmaats ervaren, het was veelal een logisch gevolg op wat je mispeuterd had. Ik blijf me ook steeds één zin voor de geest halen die we te horen kregen als we een slechte dag achter de rug hadden: "slaap nu maar goed, morgen is het een nieuwe dag, een dag met nieuwe kans." Dat is iets wat mij steeds bijgebleven is in de visie en pedagogie die de zusters ons wilden meegeven.

WELK MOMENT ZAL JE ALTIJD BIJBLIJVEN?

In die 23 jaar dat ik nu op het internaat ben, 10 jaar als kind/jongere en 13 jaar als opvoeder en directeur, zijn er natuurlijk onnoemelijk veel onvergetelijke momenten. Als ik er dan echt één moet kiezen, dan is het volgende anekdote: "Ik zat in het vierde leerjaar en met enkele vrienden hadden we door dat de zusters 's

morgens vroeg tussen 6u45 en 7u15 naar de mis gingen. Dat betekende dus dat de slaapzalen dan onbewaakt waren. Toen we doorhadden dat we 's morgens vroeg bij elkaar op de kamer konden om wat te praten, deden we dat al snel. We zorgden dan dat we om 7u10 terug op onze kamers waren. Tot op een dag dat de zusters vroeger naar boven kwamen ... Grote paniek uiteraard, want we konden geen kant op. Als we de kamer uit zouden gaan, liepen we recht in hun armen. Ze wekten ons 's morgens en kwamen dan de kamer binnen om de verduisteringsgordijnen van de dakramen te openen, in de kamer blijven was dus ook geen optie. We vonden er niet beter op dan door het dakraam te kruipen en ons op het dak te verstoppen. We lieten het raam op een kiertje, zodat we nadien terug naar binnen konden glippen. Zr. Josette kwam de kamer binnen om het gordijn te openen, maar zag dat het raam op een kiertje stond. Ze sloot het raam, daar zaten we dan. We klopten op het raam om ons binnen te laten. Ze trok grote ogen, ze schrok, maar moest uiteindelijk ook wel lachen toen we het hele verhaal

uit de doeken deden. We moesten de komende dagen wel vroeger naar ons bed en 's morgens mee naar de mis."

WAT HEB JE TIJDENS JE EIGEN OPVOEDING ERVAREN WAT JE NU OOK TOEPAST BIJ JE EIGEN KINDEREN?

Ik heb heel veel zaken ervaren tijdens mijn jaren op het internaat, maar er zijn toch twee dingen die ik mijn internen probeer mee te geven: "samen uit, samen thuis" en "morgen een nieuwe dag, een nieuwe kans". Het groepsgevoel binnen een leefgroep, maar ook binnen het gehele internaat is iets waar we ontzettend veel op inzetten en aandacht aan besteden. Het vraagt vandaag de dag heel wat creativiteit en inzet om hieraan te werken, maar toch blijven we dit doen. Het geloven en blijven geloven in kinderen en jongeren is een basisvoorwaarde om als opvoed(st)er aan de slag te gaan bij ons. Er is hier nog één citaat dat mij bij blijft van zr. Hilde Huysentruyt: "als je de stoute kinderen graag begint te zien, dan is dit het teken dat je gemaakt bent voor de job als opvoeder bij Don Bosco".

“Plusmama? Ik kies toch voor stiefmoeder”

*Interview met An Hellemans,
Door Jurgen Renders*

“Waarom noemen jullie jezelf plusmama? Het geeft mij het gevoel dat je dan meer bent dan de echte mama. Er bestaat maar 1 mama!”

Dit was de reactie van een biologische mama op een Facebookpost over het plusmoederschap of zoals beter bekend in de volksmond het ‘stiefmoederschap’. Het is een veel voorkomende reactie die tegelijk ook heel veel vertelt over de gevoeligheid van het onderwerp. In dit interview neem ik je graag mee naar An Hellemans, mama, stiefmama, plusoma en lerares gedragswetenschappen. Zij neemt ons mee in haar verhaal.

HOVEEL KINDEREN HEB JE? (in totaal), GROEIEN ZE ALLEN SAMEN OP OF ZIJN ER VERSCHILLENDE REGELINGEN? (week/week, week/weekend bij de andere ouder)

Ik heb twee dochters uit mijn eerste huwelijk: Ellen en Eva, en twee dochters uit mijn huidige huwelijk: Merel en Nena. Mijn oudste dochters zitten intussen alle twee op kot in Gent. Mijn man Filip heeft zelf ook nog twee zonen, Frederik en Laurens, intussen allebei een eind in de twintig, dus dat maakt zes kinderen. In het begin van onze relatie gingen Ellen en Eva om de twee weken een weekend bij hun vader en Frederik en Laurens kwamen om de twee weken een weekend bij ons. Dit was zodanig geregeld dat ze er het ene weekend allemaal waren en het andere weekend niet. Een hele puzzel! Toen de oudste meisjes tieners werden, gingen we naar een week/week-regeling en bleven de jongens liefst bij hun moeder. Dat was dan weer wennen en puzzelen, zeker in de vakanties.

NOEM JIJ JEZELF EEN STIEFMOEDER, EEN PLUS-MAMA OF NOG IETS ANDERS?

Ik heb mijn stiefzonen vijftien jaar geleden leren kennen in een moeilijke situatie: ze begonnen te puberen en de scheiding van hun ouders verliep absoluut niet vlot. Het was een moeizaam proces. De kinderen noemden me spontaan stiefmoeder of stiefmama. Het begrip ‘plusmama’ werd toen nog niet gebruikt. Mocht het toch bestaan hebben in die tijd, zou ik zelf toch voor stiefmoeder kiezen. Uiteraard duiden de twee begrippen dezelfde rol aan.

Vandaag heeft mijn oudste stiefzoon zelf een kindje, en durf ik mezelf wel plusoma te noemen. Mijn man is de opa van het kind en als plusoma wil ik aantonen dat er toch nog een verschil is. Mijn man heeft een bloedband met het kind, ik niet. Toch start ik met dat kindje vanaf nul, zonder voorgeschiedenis en voel ik er spontaan liefde voor. De band voelt anders aan.

WAAR LIGT VOOR JOU HET VERSCHIL TUSSEN EEN PLUSMAMA EN EEN STIEFMAMA?

Voor mij heeft het verschil tussen beide begrippen te maken met de graad van verantwoordelijkheid, trouwensband en aanwezigheid. Een plusmama is naar mijn aanvoelen iemand die de oudertaken actief meeneemt en verantwoordelijkheid als van de mama draagt. Er is een trouwensband met de kinderen en een vorm van liefde. De plusmama is dus actief aanwezig in het leven van de kinderen. De stiefmoeder houdt zich wat meer op de achtergrond en wil de biologische mama niet vervangen. Ze blijft bewust op de tweede plaats. Ingrijpende beslissingen laat ze over aan de biologische ouders.

Ik wilde me niet in het leven van mijn stiefzonen wringen, me niet opdringen in hun leven, daarvoor was alles nog te pril. Dat vertrouwen en die liefde moesten geleidelijk aan op natuurlijke wijze groeien. Bovendien had ik met Filip al gauw zelf twee jonge kinderen die mijn aandacht vroegen. Vandaag mag ik zeggen dat dit voor ons de juiste aanpak was.

LIEN VAN DE KELDER SCHRIJFT IN DE LIBELLE "VAN AL MIJN MOEDERROLLEN, IS DIE VAN PLUSMAMA DE MOEILIKSTE". GA JE HIERMEE AKKOORD? WAAROM WEL/NIET?

Ik heb zelf ook verschillende moederrollen: de fulltime rol voor de kinderen van Filip en mij met fulltime verantwoordelijkheden en de parttime moederrollen voor de dochters uit mijn eerste huwelijk. Ik ben fulltime verantwoordelijk voor mijn jongste kinderen, maar voor de twee oudste was ik in mijn hoofd maar parttime mama, want één week op twee waren ze bij mijn ex-man. Dat maakt een emotionele reactie los: dat je een stuk van de verantwoordelijkheid kunt doorschuiven naar je ex-partner: wat er misloopt, wordt dan al snel

toegeschreven aan de ex-partner. In mijn derde rol van stiefmoeder dezelfde regels toepassen voor mijn stiefzonen als voor mijn eigen kinderen, dat was veruit het moeilijkste. Je bent snel geneigd om soepeler te zijn voor je eigen kinderen.

***“Probeer de situatie
aan te voelen en
geen onevenwicht
te creëren. Op
termijn zul je
hierdoor respect
terugkrijgen.”***

Mijn oudste dochters zitten momenteel op kot, dus mijn aanwezigheid in hun leven wordt kleiner. Maar onze

betrokkenheid wordt groter: ik ben steeds meer begaan met hun leven. We voelen ons meer verbonden met elkaar.

HEB JE TIPS VOOR ANDERE PLUSMAMA'S?

Probeer niet koste wat het kost de tofste te zijn. Blijf je plaats kennen, wees niet jaloers op de liefde die de kinderen aan hun biologische ouders geven. Probeer de situatie aan te voelen en geen onevenwicht te creëren. Op termijn zul je hierdoor respect terugkrijgen.

Ik wilde niet prominent aanwezig zijn in het leven van mijn stiefzonen. Als je dat doet en je moet voortdurend de tofste, de hipste ... zijn, vreet dit je energie op. Tegen je eigen kind mag je al eens kwaad zijn, maar bij een stiefkind moet je je woorden meer afwegen om geen onherstelbare schade aan te richten.

#samentegencorona

We leven in een vreemde tijd. Het coronavirus legt onze wereld lam en doet ons op een heel andere wijze naar de werkelijkheid kijken. De mens dacht dat hij alles kon beheersen en plannen, maar een onzichtbare vijand plaatst ons onverwacht met beide voeten op de grond. We blijken dan toch niet de almachtige wezens te zijn die alles zelf kunnen regelen. Neen, we blijven kwetsbare mensen die met een bang hartje hopen dat de ziekte ons niet zal treffen.

We houden verplicht afstand van elkaar. Het voelt tegennatuurlijk aan. Maar er is ook een keerzijde: er groeit een onweerstaanbare golf van solidariteit. Mensen zijn bekommerd om het welzijn van hun dierbare en kwetsbare medemensen. Het dagelijkse applaus als teken van respect voor al wie werkzaam is in de zorgsector en in levensnoodzakelijke diensten, toont aan hoezeer het ons allen aangaat. In onze salesiaanse gemeenschappen hebben we plots meer ruimte om te bidden en ons op innige wijze verbonden te weten met de vele zieken, met de overledenen en met alle getroffen families.

Ik zie met genoeg hoe in de salesiaanse wereld creatief gezocht wordt naar nieuwe wegen in opvoeding en pastoraal. Via sociale media houden scholen contact met hun leerlingen, opvoeders zorgen voor de noodzakelijke opvang, jongeren worden gemotiveerd om hun toekomst niet op het spel te zetten. Met grote waardering kijk ik naar de vindingrijkheid en de inspanningen van onze directies en personeelsleden en van vele jongeren. Een heel oprechte dank aan iedereen die zijn steentje bijdraagt om de crisis te overwinnen.

Wilfried Wambeke sdb

Op de komende pagina's belichten we dan ook enkele initiatieven die binnen de Don Boscofamilie ontstaan zijn, om elkaar te helpen in deze periode. →

Don Bosco Rijswijk helpt!

We hebben geen seconde getwijfeld om ons in te zetten voor hulpbehoevende mensen. Het Don Boscogevoel bracht ons tot het idee om een hulplijn op te zetten, waar mensen naartoe konden bellen voor vragen, hulp of een praatje. Het was een hele switch van jeugd naar ouderen. Inmiddels laten we een blindengeleidehond uit, koken we 50 maaltijden per week en doen we af en toe boodschappen voor mensen die de deur niet uit kunnen.

Naast ons eigen team is een klein groepje vrijwilligers direct enthousiast geraakt. Het mooie is, dat ook nieuwe vrijwilligers zich intussen aangemeld hebben om te helpen.

Het bezorgen van de maaltijden is het meest dankbare moment van de dag. Je ziet de angst en de eenzaamheid en het voelt fijn hen iets te kunnen geven. Af en toe versieren we het bordje eten met een bloem, een ballon of een lief kaartje. De reactie is onbetaalbaar.

Het belangrijkste is dat wij dichtbij ons zelf blijven: in beweging komen zodra de wereld ons nodig heeft. Daarnaast is het heel fijn om zelf een doel te hebben in deze periode, want het helpen van de mensen is een mooie reden om uit bed te komen. Dat we Don Bosco Rijswijk hiermee op de kaart zetten is een mooi neveneffect.

Een misviering in je huiskamer

*Interview met Koen
Timmermans, sdb,
parochiepriester
Dominiek Savioparochie*

Ik voelde de noodzaak aan om met mensen verbonden te blijven in de tijd die voor ons lag, en dat ook via de digitale weg. Maar ik was toch wat terughoudend: ik zag van bij het begin veel gelijkaardige initiatieven van collega-parochiepriesters en het aanbod was dus wel groot genoeg ... Een impuls bij de liturgie van de zondag die via mail en via onze Facebookpagina werd verspreid, leek mij aanvankelijk genoeg. De technische mogelijkheden en knowhow waren er ook niet echt ... Maar al snel ging ik toch overstag. De zondag nadien werd de viering voor de eerste keer via livestream uitgezonden. Geen succes, want de internetverbinding was allesbehalve stabiel. Gelukkig hebben de telecomoperatoren de mobiele data verhoogd, waardoor we via 4G konden uitzenden. De volgende zondag liep alles vlot.

Ik kreeg ontzettend veel aanmoedigingen, van trouwe kerkgangers, maar ook van andere mensen. Een paar mensen hebben me ook bijgestaan met technische informatie, suggesties en tips. Tijdens de viering zijn ook maar een paar mensen aanwezig: ik, mijn twee medebroeders Bert Vanbuel en Eric Haelvoet en sinds palmsondag ook een organist.

Het hoofddoel is eigenlijk de band met de plaatselijke geloofsgemeenschap bewaren en voeren. Er zijn, binnen de Vlaamse Kerk, verschillende stemmen die ervoor pleiten om slechts één eucharistieviering via livestream of via radio en tv uit te zenden. Ik vermoed dat het ook daarom is dat de Belgische bisschoppen in hun maatregelen noteerden dat er toestemming van de bisschop moest zijn om een viering te livestreamen. Mgr. Koen Vanhoutte gaf die toestemming en bedankte voor de mooie dienst aan de mensen.

Ik denk wel dat dit een nieuw elan geeft aan onze digitale communicatie. De wekelijkse impuls die we nu versturen zou ook na de coronacrisis kunnen verspreid worden.

Wel grappig: ik kreeg gisteren een berichtje van iemand die het wel handig vond: nu konden ze naar de mis in pyjama. Ik heb maar geantwoord dat ze daar best geen gewoonte van maken: stel je voor dat ze binnenkort, als we weer kunnen samen vieren, zo naar de kerk komen.

Gelaatsmaskers voor de zorgsector

TWEE SCHOLEN AAN HET WOORD

DON BOSCO HELCHTEREN

Ruben Vanvelk, leerling van onze school, volgt de richting Industriële Wetenschappen en zit in het vierde jaar. Hij was samen met zijn vader thuis reeds begonnen met het 3D-printen van gelaatsmaskers. Het idee van Ruben was om mensen uit de zorgsector te helpen met onze technische knowhow. Mensen die in ziekenhuizen, thuisverpleging, bejaardentehuizen, ... werken geven elke dag het beste van zichzelf in deze uitdagende gezondheidscrisis. Hij zocht snel contact op met de school, omdat hij wist dat wij ook verschillende 3D-printers hebben staan. We vonden zijn actie een schitterend initiatief en besloten om het dadelijk mee te ondersteunen. Leerkracht Robin Declercq had reeds een 3D-printer mee naar huis genomen om leerlingen te ondersteunen bij het maken van hun eindwerk. Leerkracht Peter Thijs is dan twee printers komen ophalen om die thuis ook te laten produceren.

“We vonden zijn actie een schitterend initiatief en besloten om het dadelijk mee te ondersteunen”

Er zijn ondertussen ook meerdere leerkrachten die achter de schermen deze hele onderneming ondersteunen. De 3D-printer produceert de bovenkant van het gelaatsmasker. Hier wordt dan een doorzichtige

flexibele plastic in aangebracht, waar de zorgwerker door kan kijken. Met een elastiek wordt het masker om het hoofd gespannen. Leerkrachten zijn op dit moment bezig met het bij elkaar zoeken van grondstoffen via giften of sponsoring om dit project verder te kunnen zetten. We proberen met onze actie een steentje bij te dragen de veiligheid van de zorgmedewerkers.

In het verleden hebben we wel al STEM-projecten in samenwerking met de zorgsector uitgewerkt, maar dit waren vaak eindwerken van onze zesdejaars. 3D-printen zit goed verankerd in veel van onze richtingen en leerjaren. Onze leerlingen leren met behulp van tekensoftware een ontwerp maken van een eindproduct dat ze dan in een STEM-project kunnen gebruiken. Als de tekening gemaakt is, wordt die doorgestuurd naar de printer die dan het eindproduct laagje per laagje afdrukt.

DON BOSCO SINT-DENIJS-WESTREM

Onze collega's van het VTI Deinze zijn met het initiatief gestart om gelaatsschermen te maken, op vraag van de kliniek in Deinze. We vonden dit een mooi initiatief om ook als school iets te kunnen bijdragen aan de noden in deze coronatijd. Het VTI in Deinze kreeg hierrond publiciteit, maar dit zorgde voor een plotse toename in de vraag naar zo'n gelaatsschermen. Omdat we als technische scholen allemaal collega's zijn, werd

opgeroepen om mee in productie te gaan om aan de vraag te kunnen voldoen. Hier zijn we uiteraard op ingegaan.

Daarop begonnen we onze zoektocht naar de nodige materialen. Synchroon met de zoektocht naar de materialen werd er ook gemaaild naar een aantal collega's met de vraag om mee op de kar te springen. Zowel de collega's als het nodige materiaal werd in amper één dag samengesprokkeld. We gingen op een zeer collegiale manier aan de slag en produceerden 1600 gelaatsschermen. Sommigen collega's kwamen zelfs setjes halen tot wel 200 stuks om thuis te assembleren met het hele gezin.

Als Don Boscoschool doen we wel vaker projecten voor goede doelen, maar dit was toch iets speciaal. Het deed deugd om dit te doen. Dat je daarmee als school een beetje PR oogst is goed meegenomen, maar het was vooral om te kunnen helpen. Dat is het voornaamste.

Ook andere omliggende scholen wilden niet achterblijven en startten eveneens met de productie van gelaatsschermen. Samen met onze collega's uit de omringende nijverheidstechnische STEM-scholen hebben we zo heel veel ziekenhuizen in het Gentse kunnen bevoorraden.

Gezocht: nieuwe generatie wereldburgers (M/V/X)

Interview met Nina Honnay

Tussen de vele schoolbezoeken die ze doet (voor de coronacrisis, toen scholen nog open waren), hadden we een gesprek met Nina Honnay. Ze werkt voor de ngo VIA Don Bosco binnen de dienst wereldburgerschapseducatie. Sinds 4 jaar begeleidt ze projecten rond interculturaliteit, duurzame ontwikkeling en kinderrechten in middelbare scholen over heel België. Het doel van de projecten is om jongeren op te voeden tot kritische, solidaire en actieve wereldburgers. Een hele mond vol, maar hoe begin je daaraan? Nina legt het ons graag uit!

WAT IS VOOR JOU EEN WERELDBURGER?

Nina: Een wereldburger heeft inzicht in hoe de wereld in elkaar zit en stemt daar zijn/haar gedrag op af, met als kompas het belang van internationale solidariteit. Het is iemand die zich ervan bewust is dat wat hij/zij doet

een impact heeft op de rest van de wereld. Een gevoel van verbondenheid maakt dat hij/zij de juiste, duurzame, en dus niet altijd makkelijkste keuzes maakt. Zo zet een wereldburger zich actief en geëngageerd in voor een rechtvaardige wereld.

WAAROM IS HET ZO BELANGRIJK OM JONGEREN KRITISCH TE LEREN NADENKEN?

Nina: We worden langs alle kanten overstelpt met informatie, zowel correcte info als fake news. Populisme en communicatie in ongenueanceerde slogans tieren bovendien welig. Deze overvloed aan informatie beïnvloedt onze kijk op de wereld. Kijk maar naar de explosie van racistische reacties naar mensen van Chinese origine naar aanleiding van het coronavirus. Wij willen dat jongeren vrij hun eigen mening kunnen vormen en zaken in perspectief kunnen plaatsen. Daarvoor moeten ze kritisch kunnen nadenken over de informatie die ze krijgen.

OP WELKE MANIER ZETTEN JULLIE JONGEREN AAN TOT KRITISCH DENKEN?

Nina: We proberen jongeren mediawijs te maken, zodat ze betrouwbare informatie kunnen herkennen. We stimuleren daarnaast ook systeendenken: ik doe nu dit, maar waarom doe ik dat, en wat zijn de gevolgen van mijn daad? We brengen jongeren tot slot in contact met leeftijdsgenoten overal ter wereld om zo diverse perspectieven in de klas te brengen.

KRITISCH DENKEN IS ÉÉN DING, MAAR GAAN JONGEREN ZICH DAAROM AUTOMATISCH ACTIEF INZETTEN VOOR EEN BETERE WERELD?

Nina: Door meer inzicht te verwerven, gaan jongeren inzien hoe oneerlijk sommige situaties in de wereld zijn. Wanneer ze dat ontdekken, willen ze vaak zelf actie ondernemen voor meer rechtvaardigheid. Hierbij begeleiden we hen. Jongeren die zich engageren en een actieve rol spelen in onze maatschappij, dragen ook bij tot een gezonde democratie. Ze oefenen tegelijkertijd heel wat levensvaardigheden die later nog van pas zullen komen: probleemoplossend denken, samenwerken, communiceren, ...

HET CLICHÉ WIL DAT JONGEREN VAN VANDAAG IN TIJDEN VAN SOCIALE MEDIA MEER BEZIG ZIJN MET ZICHZELF DAN ZICH IN TE ZETTEN VOOR ANDEREN. IS DAT OOK JULLIE ERVARING?

Nina: Mij valt vooral op dat wanneer ze zich engageren voor iets, ze er volop voor gaan. Kijk maar naar de klimaatjongeren. Om jongeren te motiveren, is het belangrijk om te peilen naar wat hen nauw aan het hart ligt. Als iets aansluit bij hun leefwereld, komen ze zeker in beweging, en dat is mooi om zien.

OOK SOLIDARITEIT IS EEN BELANGRIJKE PIJLER VAN JULLIE WERK. BEREIK JE DAT GEVOEL DOOR DE UITWISSELINGSREIZEN DIE JULLIE ORGANISEREN NAAR TANZANIA, BENIN EN INDIA?

Nina: In al onze projecten proberen we verbondenheid en internationale solidariteit aan te wakkeren, vaak ook zonder uitwisselingsreis. Het is waar dat zo'n reis een prachtige leerervaring is, doordat jongeren op

die manier van en met elkaar kunnen leren. Maar leerlingen moeten goed voorbereid worden op zo'n ervaring. Ook tijdens en na de reis zijn er heel wat reflectiemomenten, en wordt verwacht dat de jongeren zich blijven engageren. Als leerlingen niet goed begeleid worden in dit proces, riskeert zo'n uitwisselingsreis het omgekeerde effect te hebben, namelijk dat stereotypen bevestigd worden in plaats van ontkracht.

“Wij willen dat jongeren vrij hun eigen mening kunnen vormen en zaken in perspectief kunnen plaatsen.”

JULLIE TRAJECTEN FOCUSSEN NIET ALLEEN OP LEERLINGEN IN BELGIË, MAAR OOK DE JONGEREN UIT AFRIKA EN INDIA WORDEN VOORBEREID EN ENGAGEREN ZICH VOOR EEN DUURZAME WERELD. KAN JE DAAR IETS MEER OVER VERTELLEN?

Nina: Wanneer we jongeren met elkaar laten uitwisselen is het voor ons essentieel dat ze dit kunnen doen op een gelijkwaardige manier. We willen dat ze van en met elkaar leren

over deze wereld. Daarom doorlopen zowel de Belgische jongeren als hun leeftijdsgenoten in de partnerlanden dezelfde voorbereiding en nawerking. Ze krijgen op voorhand workshops over bijvoorbeeld interculturaliteit, duurzaamheid, kinderrechten, ... En achteraf worden ze begeleid in het organiseren van acties of het opnemen van engagement in hun school of gemeenschap, voor een betere wereld.

KAN JE EEN CONCREET VOORBEELD GEVEN VAN DE IMPACT DIE JULLIE PROJECTEN HEBBEN OP JONGEREN?

Nina: De grootste impact is waarschijnlijk dat de betrokken jongeren heel wat zaken in hun leven niet meer zomaar als vanzelfsprekend beschouwen. Maar vaak gaat het verder dan dat en zien we dat jongeren blijvend engagement opnemen. Jonas en Adam bijvoorbeeld doen nu vrijwilligerswerk bij VIA Don Bosco; Coretta koos in haar opleiding voor een specialisatie in fair trade; een groepje leerlingen uit Mariagaard in Wetteren voert campagnes rond duurzaam watergebruik na het zien van de opgedroogde meren en waterschaarste in India; en in Don Bosco Kortrijk zamelden leerlingen geld in voor een school en weeshuis in Tanzania. Onze uitwisselingstrajecten hebben hun wereld veranderd, en ze doen nu alles wat ze kunnen om op hun beurt de wereld te veranderen.

DE KLEINE GOEDHEID IS NIET KLEIN TE KRIJGEN

Omzichtige beschouwing over onze dubbele kwetsbaarheid en de hoop

Opinie van Roger Burggraeve, sdb, naar aanleiding van zijn nieuwe boek 'geen toekomst zonder kleine goedheid'.

De wild om zich heen slaande coronacrisis confronteert ons met onze dubbele, namelijk existentiële en ethische kwetsbaarheid. Enerzijds is er onze fragiliteit als uitdrukking van onze eindigheid en sterfelijkheid. In lijf en leden, in onze relaties en organisaties, botsen we meedogenloos op onze grenzen. Als onzichtbare vijand slaat het coronavirus toe, zelfs als we ons best doen om onszelf en anderen te beschermen en af te schermen. Ziekte en dood zetten ons bestaan op losse schroeven. Ons bestaan is een 'fatum', een lot uit de loterij. En dat roept angst op, en bij sommigen vertwijfeling en doemdenken ... ook bij degenen die strijden tegen 'besmetting' en 'aantasting'.

Tegelijk is deze fragiele eindigheid van lijden en ellende "een klacht, een kreet, een kermen of een verzuchting, een oer-om-hulp-roepen" (Levinas): een appel om genezing en bijstand tot anderen gericht. Het appel om niemand in zijn lijden en sterven alleen te laten. Het lijden sluit de mens in zichzelf op én breekt de mens ook open naar buiten. Zo ontstaat het 'face-à-face'; zo worden mensen 'gelaat' voor elkaar – zelfs in de noodzakelijke 'afstand'.

Het antwoord op dit appel is enkel mogelijk dankzij de kwetsbaarheid van wie het appel 'hoort'. We kunnen het ook 'sensibiliteit' noemen, dit is raakbaarheid. We zijn aangedaan door de fragiliteit en de ellende van de ander omdat we 'aandoenbaar' zijn. Dit openbaart onze 'menselijke conditie'!

Het is deze ethische kwetsbaarheid die ons bezielt en beweegt om daadwerkelijk de fragiele ander bij te staan. En deze bijstand ook billijk en rechtvaardig te organiseren, gebruik makend van rede, wetenschap en techniek. Deze noodzakelijke organisatie mag echter nooit het laatste woord krijgen, omwille van haar onvermijdelijke veralgemening die onverschillig is voor unieke anderen. Daarom is er een overschrijding van alle zorgsystemen nodig door individuele gewetens, die de unieke tranen van de ander zien. Vanuit hun ethische kwetsbaarheid komen zij op voor de rechten van de unieke fragiele ander. En streven zij naar een steeds betere zorgorganisatie. Last but not least zijn ze de ander nabij met 'kleine goedheid'. Geen sentimentele 'lollige goedheid', maar concrete daden van verantwoordelijkheid. Zelfs, of liever vooral in de meest gruwelijke

tijden en omstandigheden duikt deze kleine goedheid op, in kerndeeltjes verstrooid over het leven. Ze is fragiel en voorlopig, zonder getuigen, zonder roem. Ze wacht niet op wederkerigheid. Het zijn gewone mensen, geen helden maar 'simpele zielen' en 'kwetsbare geesten', die haar verdigen en in hun hart dragen en haar gewoon doen. Ze bezielt mensen in hun machteloosheid, ondanks alles. Ook de kleine goedheid is kwetsbaar. Ze kan belachelijk gemaakt of vertrappt worden. Maar ze laat zich niet uit haar lood slaan. Ook al wint ze geen veldslagen tegen het kwaad van lijden en geweld. Ze doet geen mirakels, maar niets of niemand krijgt haar klein. Ze is als een platgetrapt grassprietje dat zich hardnekkig maar geruisloos weer opricht (en je in je rug staat uit te lachen). Ze is bron van hoop en toekomst! De kleine goedheid: ze is misschien wel gek – een dwaze goedheid – maar ze is tegelijk het meest menselijke in de mens. De vonk van de Oneindige in de eindige!

***“Geen sentimentele
'lollige goedheid', maar
concrete daden van
verantwoordelijkheid”***

**Geen toekomst
zonder kleine
goedheid €21,95**

Bestellen kun je bij Halewijn NV
Halewijnlaan 92, 2050 ANTWERPEN
[https://www.halewijn.info/catalogus/
geen_toekomst_zonder_kleine_goedheid](https://www.halewijn.info/catalogus/geen_toekomst_zonder_kleine_goedheid)

Roger Burggraeve, sdb, die als geen ander het gedachtegoed van Levinas kent, weet in dit boek de draagwijdte ervan aan te tonen in confrontatie met het heersende denken in onze neoliberale samenleving. Hij is emeritus professor aan de faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven.

... klein geluk ...

*de kleuren van de regenboog
de zon die voor een wolkje schuift ...*

*een speelse witte vlinder
onder een stralende lentezon ...*

*een dartel veulen in de wei
midden een bloementapijt ...*

*een roos die pas ontluikt
en de glimlach van een kind ...*

... is voor mij een klein geluk ...

Jozef Vandromme